

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 341

Gospodarka i przestrzeń

Redaktorzy naukowi
Stanisław Korenik
Niki Derlukiewicz

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redakcja wydawnicza: Jadwiga Marcinek
Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-457-8

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:
EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	9
Dariusz Głuszczyk: Ekonomiczne bariery działalności innowacyjnej przedsiębiorstw w regionach Polski a Krajowy Fundusz Kapitałowy	11
Hanna Godlewska-Majkowska, Agnieszka Komor: Biogospodarka a zarządzanie marketingowe w wybranych jednostkach samorządu terytorialnego	23
Piotr Hajduga: Rewitalizacja przestrzeni śródmiejskiej na przykładzie Świdnicy – wybrane aspekty	37
Amelia Kin: Zarządzanie ryzykiem w przedsiębiorstwach MŚP a kryzys finansowy	54
Beata Kisielewicz: Rozwój społeczno-ekonomiczny Polski Wschodniej – wybrane aspekty	62
Dorota Korenik: Formy oddziaływania samorządu terytorialnego na regionalny sektor finansowy	72
Aleksandra Koźlak: Ocena dostępności transportowej ośrodków wiedzy i innowacji w Polsce	83
Agnieszka Krześ: Budżet obywatelski jako inicjatywa wspierająca postawę społeczeństwa obywatelskiego	93
Barbara Kutkowska, Tomasz Pilawka: Rola Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW) w budowaniu kapitału społecznego wsi	104
Florian Kuźnik: Polityka miejska regionu przemysłowego	120
Henryk Łabędzki, Mirosław Struś: Społeczne determinanty rozwoju przygranicznych obszarów wiejskich w południowo-zachodniej Polsce	136
Andrzej Luczyszyn, Agnieszka Chołodecka: Globalizacja gospodarki a przekształcenia sektora lokalnego – wybrane problemy.....	146
Magdalena Łyszkiewicz: Audyt zgodności opracowania wieloletniej prognozy finansowej gminy z wymogami ustawy o finansach publicznych ...	158
Marian Maciejuk: Pomoc publiczna przedsiębiorcom w Polsce w okresie kryzysu.....	171
Katarzyna Miszczak: Kapitał społeczny, ludzki i kreatywny w rozwoju gospodarczym	182
Monika Musiał-Malago: Stan zaawansowania planowania przestrzennego w gminach na przykładzie miasta Krakowa	199
Mirosława Marzena Nowak: Miejsce spółdzielni mleczarskich w rozwoju regionalnym: przypadek województwo łódzkie, Polska	213

Monika Paradowska: Innowacje jako determinanta zrównoważonego rozwoju transportu w miastach.....	223
Andrzej Raczyk: Internacjonalizacja działalności podmiotów gospodarczych na przykładzie pogranicza polsko-niemieckiego	236
Małgorzata Rogowska: Jakość przestrzeni publicznej w rozwoju aglomeracji miejskich.....	245
Karolina Rosomacha: Wpływ wiedzy i innowacji na rozwój regionów w Republice Czeskiej	254
Dorota Rynio: Dylematy polityki regionalnej w nowym okresie programowania w UE	263
Alicja Słodczyk: Przemiany Warszawy na tle modelu miasta postmodernistycznego	274
Mirosław Struś, Henryk Łabędzki: Rola kapitału społecznego w rozwoju obszarów przygranicznych południowo-zachodniej Polski.....	285
Monika Szymura: Ochrona prawnoautorska w gospodarce opartej na wiedzy	294
Eugeniusz Wojciechowski: Ekonomiczny wymiar administracji publicznej .	304
Alicja Zakrzewska-Półtorak: Rozwój województw Polski Południowej z uwzględnieniem metropolii	315

Summaries

Dariusz Głuszczyk: Economic barriers to innovation activity of enterprises in the regions of Poland vs. Polish National Capital Fund.....	22
Hanna Godlewska-Majkowska, Agnieszka Komor: Bio-economy and marketing management in selected local government units	36
Piotr Hajduga: Revitalisation of downtown space on example of Świdnica – chosen aspects.....	53
Amelia Kin: Risk management in SMEs and the financial crisis.....	61
Beata Kisielewicz: Socio-economic development of Eastern Poland – chosen aspects.....	71
Dorota Korenik: Forms of influence of regional government on the regional financial sector	82
Aleksandra Koźlak: Assessment of transport accessibility to centres of knowledge and innovation in Poland.....	92
Agnieszka Krześ: Participatory budgeting as an initiative supporting the attitude of civil society.....	103
Barbara Kutkowska, Tomasz Pilawka: The role of National Network of Rural Areas (NNRA) in the creation of social capital of rural areas	119
Florian Kuźnik: Urban policy in a post-industrial region	133
Henryk Łabędzki, Mirosław Struś: Social determinants of rural border areas development in south western part of Poland.....	145

Andrzej Łuczyszyn, Agnieszka Chołodecka: Globalization of economy and transformation of the local sector – selected problems	157
Magdalena Łyszkiewicz: Auditing the conformity of multi-year financial outlooks of a community with the public finance act	170
Marian Maciejuk: Public aid for entrepreneurs in Poland in the recession period	181
Katarzyna Miszczak: Social capital, human capital and creative capital in economic development	198
Monika Musiał-Malago: The stage of spatial planning in municipalities on the example of the city of Krakow	212
Mirosława Marzena Nowak: Place of dairy cooperatives in the regional development: case of Lodz Voivodeship, Poland	222
Monika Paradowska: Innovations as a determinant of sustainable urban transport development	235
Andrzej Raczyk: Internationalization of enterprises – Polish-German borderland case study	244
Małgorzata Rogowska: The quality of public space in agglomeration	253
Karolina Rosomacha: The impact of knowledge and innovation on the development of regions in the Czech Republic	262
Dorota Rynio: Dilemmas of regional policy in a new programming period of the EU	273
Alicja Słodczyk: Changes of Warsaw on a background of postmodern city ...	284
Mirosław Struś, Henryk Łabędzki: The role of social capital in the development of border areas of south-western Poland	293
Monika Szymura: Protection of authors' rights in knowledge-based market economy	303
Eugeniusz Wojciechowski: Economic dimension of public administration ...	314
Alicja Zakrzewska-Półtorak: Development of voivodeships of southern Poland with reference to the metropolises	326

Dariusz Głuszcuk

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

EKONOMICZNE BARIERY DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ PRZEDSIĘBIORSTW W REGIONACH POLSKI A KRAJOWY FUNDUSZ KAPITAŁOWY

Streszczenie: Dane gromadzone na podstawie sprawozdań o innowacjach przedsiębiorstw przemysłowych (PNT-02) i usługowych (PNT-02/u) wskazują, że czynniki ekonomiczne (kosztowe) tworzą istotną barierę implementacji nowych lub znacząco udoskonalonych rozwiązań dla wielu firm, niezależnie od siedziby ich działalności (regionu Polski). Istniejącą lukę finansową powinien wypełniać m.in. Krajowy Fundusz Kapitałowy (KFK) i jego partnerzy (fundusze kapitałowe, FK), ale podmioty te w marginalnym stopniu partycypują w finansowaniu procesów innowacyjnych przedsiębiorstw, gdyż KFK nie przyciąga nadmiernych kapitałów pomocowych (bezzwrotnych środków z budżetu państwa, UE oraz innych źródeł zagranicznych) i z pewnością jest daleki od ich stosownego zagospodarowania (skala realizowanych inwestycji bezpośrednich i pośrednich z udziałem FK).

Słowa kluczowe: działalność innowacyjna, bariery, *venture capital*.

DOI: 10.15611/pn.2014.341.01

1. Wstęp

Działalność innowacyjną przedsiębiorstw może ograniczać wiele barier. W nomenklaturze statystycznej są to m.in. czynniki ekonomiczne (kosztowe), rynkowe i związane z wiedzą. Pierwsze z nich zasługują na szczególną uwagę, gdyż implementację nowych lub znacząco udoskonalonych rozwiązań (np. produktowych, procesowych) często limitują wyłącznie środki na pokrycie kosztów tych projektów. W tym świetle niezwykle ważne jest rozpoznawanie oraz osłabianie kosztowych przeszkód innowacyjności i dlatego za cele niniejszych rozważań przyjęto identyfikację ekonomicznych barier działalności innowacyjnej przedsiębiorstw w regionach Polski, a także ocenę działalności Krajowego Funduszu Kapitałowego w aspekcie niwelowania tych ograniczeń.

2. Ekonomiczne bariery działalności innowacyjnej przedsiębiorstw w regionach Polski

Bariery natury ekonomicznej dla działalności innowacyjnej przedsiębiorstw są diagnozowane w oparciu o metodykę Oslo Manual 2005. Badania te przyjmują postać klasycznego sondażu, ale z niewielkim zbiorem poruszanych zagadnień. W formularzach PNT-02 i PNT-02/u jest to jedno pytanie: „Jakie znaczenie miały w latach [...] wymienione niżej czynniki jako przeszkody utrudniające działalność innowacyjną w Waszym przedsiębiorstwie lub wpływające na podjęcie decyzji o nieprowadzeniu tej działalności?”¹⁾, z wachlarzem trzech możliwych odpowiedzi. Wśród nich wymienia się: brak środków finansowych w przedsiębiorstwie lub grupie przedsiębiorstw, brak środków finansowych ze źródeł zewnętrznych i zbyt wysokie koszty innowacji. Niestety, terminy te nie są definiowane w objaśnieniach do sprawozdań o innowacjach, a nie wydają się jednoznaczne. Przede wszystkim należałoby wyjaśnić składnię słów „zbyt wysokie koszty innowacji”. W ich interpretacji nie jest wykluczone, że „przedsiębiorstwa mogą obawiać się braku popytu na nowe produkty po cenach, których musiałyby zażądać, aby innowacja była opłacalna”²⁾, ale raczej nie w tym rzecz, gdyż podręcznik Oslo Manual specyfikuje inne bariery, które zdają się obejmować opisaną sytuację (niepewny popyt na innowacyjne produkty lub usługi, zob. czynniki rynkowe; brak potrzeby ze względu na brak popytu na innowacje, zob. inne powody nieprowadzenia działalności innowacyjnej)³⁾. Podobnie rzecz się przedstawia w sprawozdaniach PNT-02 i PNT-02/u (tab. 1). W tym świetle należy przyjąć, że zbyt wysokie koszty innowacji określają stan, w którym przedsiębiorstwo nie dysponuje odpowiednim funduszem, co w nomenklaturze statystycznej (Oslo, PNT-02 i PNT-02/u) dokumentuje:

- brak środków finansowych w przedsiębiorstwie lub w grupie przedsiębiorstw,
- brak środków finansowych ze źródeł zewnętrznych.

Równie poważny problem interpretacyjny tworzy przyjęta skala ocen (tab. 1). Każdy z wymienionych czynników, w tym o profilu ekonomicznym (kosztowym), może być barierą o znaczeniu wysokim, średnim, niskim bądź neutralnym (bez znaczenia). W rozwiązaniu tym nie uwzględniono potrzeby korelowania barier ze skutkami ich występowania⁴⁾. Mankament ten można częściowo rozwiązać, zakładając, że przeszkody o wysokim znaczeniu istotnie ograniczają działalność innowacyjną przedsiębiorstw. W tak zawężonym polu badań skalę pejoratywnego oddziaływa-

¹⁾ Sprawozdanie o innowacjach w przemyśle [PNT-02] za lata 2004-2006, s. 4; Sprawozdanie o innowacjach w przemyśle [PNT-02] za lata 2008-2010, s. 7; Sprawozdanie o innowacjach w sektorze usług [PNT-02u] za lata 2004-2006, s. 4; Sprawozdanie o innowacjach w sektorze usług [PNT-02u] za lata 2008-2010, s. 7.

²⁾ *Oslo Manual: Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, 3rd Edition*, OECD/European Communities 2005, s. 112.

³⁾ Tamże, s. 113.

⁴⁾ Na przykład zaniechanie, odroczenie w czasie lub niepełna realizacja projektu innowacyjnego.

nia czynników ekonomicznych wyznacza odsetek przedsiębiorstw przemysłowych i usługowych, które oceniły ich znaczenie jako „wysokie”. Ponadto, formułując uogólnione wnioski, warto zwrócić uwagę na minimalny odsetek wskazań na wysokie znaczenie określonych ograniczeń wśród 16 regionów Polski, bo minimum to oznacza, że problem ten dotyczy wszystkich województw co najmniej w takiej skali.

Tabela 1. Przeszkody dla innowacji – specyfikacja w sprawozdaniach statystycznych PNT-02 i PNT-02/u za lata 2004-2006 oraz 2008-2010

Czynniki utrudniające działalność innowacyjną		Stopień wpływu (znaczenia)
Ekonomiczne	brak środków finansowych w przedsiębiorstwie lub w grupie przedsiębiorstw	1 – wysoki
	brak środków finansowych ze źródeł zewnętrznych	2 – średni
	zbyt wysokie koszty innowacji	3 – niski
Związane z wiedzą	brak wykwalifikowanego personelu	4 – bez znaczenia
	brak informacji na temat technologii	
	brak informacji na temat rynków	
	trudności w znalezieniu partnerów do współpracy w zakresie działalności innowacyjnej	
Rynkowe	rynek opanowany przez dominujące przedsiębiorstwa	
	niepewny popyt na innowacyjne (nowe i/lub istotnie ulepszone) produkty	
Pozostałe	brak potrzeby prowadzenia działalności innowacyjnej ze względu na wprowadzenie innowacji w latach poprzednich	
	brak popytu na innowacje	

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdanie o innowacjach w przemyśle [PNT-02] za lata 2004-2006, s. 4; Sprawozdanie o innowacjach w przemyśle [PNT-02] za lata 2008-2010, s. 7; Sprawozdanie o innowacjach w sektorze usług [PNT-02u] za lata 2004-2006, s. 4; Sprawozdanie o innowacjach w sektorze usług [PNT-02u] za lata 2008-2010, s. 7.

Przedsiębiorstwa różnych sektorów i regionów z odmienną częstotliwością borykają się z utrudnieniami działalności innowacyjnej natury kosztowej (ekonomicznej), ale rozbieżności te nie są na tyle istotne, by wyłonić kategorię województw wolną od tych problemów (tab. 2). Ich rozmiary są największe w przemyśle. Kluczową barierą innowacyjności tych firm są zbyt wysokie koszty innowacji. Najmniejszy odsetek wskazań na wysoki stopień wpływu tego czynnika w latach 2004-2006 wyniósł 30,4% (regiony podkarpacki i pomorski), co najprawdopodobniej wiązało się z brakiem środków finansowych w przedsiębiorstwach bądź ich grupach (min. 28,3%, region lubuski) i/lub niedostępnością do środków finansowych ze źródeł zewnętrznych (min. 22,6%, region pomorski). Problemy te, co niepokojące, nieznacznie nasiliły się w następnym okresie sprawozdawczym (lata 2008-2010), w którym

Tabela 2. Ekonomiczne bariery działalności innowacyjnej przedsiębiorstw według regionów Polski w latach 2004-2006 i 2008-2010*

Wyszczególnienie	Czynniki ekonomiczne											
	przedsiębiorstwa przemysłowe						przedsiębiorstwa usługowe					
	brak środków finansowych w przedsiębiorstwie lub grupie przedsiębiorstw		brak środków finansowych ze źródeł zewnętrznych		zbyt wysokie koszty innowacji		brak środków finansowych w przedsiębiorstwie lub grupie przedsiębiorstw		brak środków finansowych ze źródeł zewnętrznych		zbyt wysokie koszty innowacji	
	przedsiębiorstwa, które oceniły znaczenie danego czynnika jako „wysokie” w % ogółu przedsiębiorstw											
	2004-06	2008-10	2004-06	2008-10	2004-06	2008-10	2004-06	2008-10	2004-06	2008-10	2004-06	2008-10
Polska	34,7	31,8	27,7	26,9	34,5	34,2	22,1	24,1	20,4	21,3	26,2	27,4
dolnośląskie	36,7	32,8	29,7	26,7	36,4	34,7	20,0	25,8	19,2	22,1	23,4	28,7
kujawsko-pomorskie	35,0	30,0	26,7	24,5	31,6	31,5	16,5	22,9	14,5	22,5	21,7	26,1
lubelskie	39,5	38,5	31,0	29,9	39,9	37,3	23,7	26,9	18,0	22,5	26,7	28,6
lubuskie	28,3	35,2	23,8	31,3	33,3	36,2	24,4	26,2	25,7	24,5	30,4	31,4
łódzkie	32,7	30,5	26,2	25,5	30,9	32,4	23,1	24,3	20,1	21,0	27,5	26,7
małopolskie	37,4	28,8	27,0	25,7	32,3	33,8	18,1	24,3	16,2	21,1	25,9	28,9
mazowieckie	40,0	30,7	35,7	27,0	39,3	33,0	19,6	21,7	17,5	19,3	22,0	24,1
opolskie	33,1	30,1	25,7	26,3	35,8	35,3	26,6	24,3	32,0	20,8	30,9	25,6
podkarpackie	33,5	38,5	28,2	34,1	30,4	38,5	30,3	29,5	24,5	24,6	31,8	31,8
podlaskie	41,7	36,0	33,5	30,7	38,3	39,6	30,3	20,0	27,5	16,9	32,1	25,2
pomorskie	30,7	29,6	22,6	25,6	30,4	33,9	19,9	24,3	18,9	21,4	22,5	28,5
śląskie	31,9	30,9	25,6	27,0	33,1	34,1	20,7	26,3	19,9	22,1	26,4	28,3
świętokrzyskie	35,5	34,5	26,5	25,3	36,2	35,1	29,4	21,9	25,4	20,0	25,9	29,1
warmińsko-mazurskie	41,0	34,7	28,7	26,4	35,6	35,5	19,8	23,5	24,4	23,0	30,5	30,7
wielkopolskie	30,8	30,6	24,4	25,1	34,3	33,3	24,4	23,3	22,3	21,8	29,1	27,1
zachodniopomorskie	31,1	33,6	24,0	28,2	36,2	35,1	32,0	25,3	32,5	22,0	39,1	31,6

* Czynniki utrudniające działalność innowacyjną przedsiębiorstw przemysłowych i usługowych są identyfikowane przez Główny Urząd Statystyczny raz na cztery lata. Ostatnie badania tego typu miały miejsce w 2007 i 2011 r. i obejmowały okresy trzyletnie (2004-2006 oraz 2008-2010). Cykliczność ta nie wydaje się pokrywać z potrzebami użytkowników systemów statystycznych, a zwłaszcza podmiotów regionalnej polityki innowacyjnej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2008-2010*, Główny Urząd Statystyczny – Urząd Statystyczny w Szczecinie, Warszawa 2012, s. 248; *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2004-2006*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2008, s. 163.

najmniejszy odsetek wskazań na wysokie znaczenie wyszczególnionych czynników ukształtował się odpowiednio na poziomie: 31,5% (region kujawsko-pomorski), 28,8% (małopolski) i 24,5% (kujawsko-pomorski). Mniejsze, ale niebłahe dolegliwości w tym zakresie odczuwał sektor usług. Ponad jedna piąta ogółu jego przedsiębiorstw w każdym z regionów (min. 21,7%, woj. kujawsko-pomorskie) zasygnalizowała, że w latach 2004-2006 podstawową przeszkodę dla działalności innowacyjnej generowały zbyt wysokie koszty tych procesów. Zakładając, że ich poziom był nieadekwatny do posiadanych lub możliwych do pozyskania funduszy, utrudnienia te miały swoje źródło w braku środków finansowych w przedsiębiorstwach bądź ich grupach (min. 16,5%, woj. kujawsko-pomorskie) i/lub niedostępności do środków finansowych ze źródeł zewnętrznych (min. 14,5%, region kujawsko-pomorski). Sytuacja ta nie poprawiła się w kolejnym okresie sprawozdawczym (lata 2008-2010). Przeprowadzone badania wykazały, że dolne progi minimalnego odsetka wskazań na wysokie znaczenie prezentowanych czynników wzrosły odpowiednio do 24,1% (woj. mazowieckie), 20,0% (woj. podlaskie) i 16,9% (region podlaski).

Zidentyfikowane bariery działalności innowacyjnej przedsiębiorstw wydają się świadczyć o występowaniu luki finansowej, tj. sytuacji, w której „mechanizmy rynkowe na rynku finansowym nie zapewniają finansowania dobrych, wartościowych projektów po żadnej cenie”⁵. Problem ten miał rozwiązać m.in. Krajowy Fundusz Kapitałowy (KFK), ale czy spełnił on oczekiwania ustawodawcy?

3. KFK i powstałe z jego udziałem fundusze kapitałowe

„Misją KFK jest zwiększanie dostępności kapitału dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) poprzez wspieranie finansowe funduszy podwyższonego ryzyka inwestujących w polskie innowacyjne MŚP”⁶. Działalności tej sprzyja realizacja pięciu celów strategicznych, które są skoncentrowane na⁷: rozwijaniu wyspecjalizowanego funduszu funduszy kapitałowych, finansowym wspieraniu funduszy VC odpowiadających kryteriom inwestycyjnym KFK, spełnianiu wymogów Ustawy o KFK⁸, maksymalizowaniu stopy zwrotu z zainwestowanego kapitału z jednoczesnym zachowaniem umiarkowanego poziomu ryzyka inwestycyjnego oraz efektywnym zagospodarowaniu środków KFK na rozwój polskiej przedsiębiorczości.

W strukturze przyjętych dążeń najważniejsze zdają się te, które prowadzą do pozyskania proinnowacyjnych środków pieniężnych oraz powstania więzi finansowych między KFK i funduszami kapitałowymi (VC), gdyż warunkują one możliwości wsparcia innowacyjnych przedsiębiorców. Budżet inwestycyjny Krajowego

⁵ P. Głodek, *Luka finansowa*, [w:] *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, red. K. Matusiak, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2008, s. 198.

⁶ *KFK – misja, cele, zadania*, <http://www.kfk.org.pl> (7.03.2013).

⁷ Tamże.

⁸ Ustawa z dnia 4 marca 2005 r. o Krajowym Funduszu Kapitałowym, DzU 2005, nr 57, poz. 491 (tekst ujedn.).

Tabela 3. Aktualni i potencjalni partnerzy Krajowego Funduszu Kapitałowego

Fundusz (rok podpisania umowy o udzielenie wsparcia finansowego przez KFK)	Kapitalizacja/ limit inwestycyjny	Przedmiot zainteresowań inwestycyjnych	Etapy rozwoju firmy	Źródło finansowania ze strony KFK	Siedziba
1	2	3	4	5	6
BBI Seed Fund (2007 r.)	60 mln zł/ 1,5 mln EUR	ICT, <i>life science</i> , technologie materiałowe, inne obszary aktywności gospodarczej	zasiew, start, ekspansja	dotacja celowa Ministerstwa Gospodarki	ul. Złota 59 00-120 Warszawa
Helix Ventures Partners (2007 r.)	40 mln zł/ 1,5 mln EUR	technologie internetowe, mobilne oraz oprogramowanie, elektronika, inne obszary aktywności gospodarczej	start, ekspansja	dotacja celowa Ministerstwa Gospodarki	ul. Emilii Plater 28 00-688 Warszawa
Venture Capital Satus (2010 r.)	50 mln zł/ 1,5 mln EUR	brak preferencji branżowych	start, ekspansja	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	ul. Stojałowskiego 27 43-300 Bielsko-Biała
Giza Polish Ventures (2011 r.)	84 mln zł/ 1,5 mln EUR	ICT/IT, ochrona zdrowia, technologie materiałowe, urządzenia medyczne, technologie ochrony środowiska	start, ekspansja	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	ul. Trakt Lubelski 40a 04-870 Warszawa
Assets Management Black Lion (2010 r.)	100 mln zł/ 1,5 mln EUR	ochrona zdrowia, technologie informacyjno-komunikacyjne w zakresie marketingu mobilnego, innowacyjne projekty infrastrukturalne	zasiew, start, ekspansja	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	ul. Mińska 25 Budynek 1923 03-808 Warszawa
Innovation Nest (2011 r.)	40 mln zł/ 1,5 mln EUR	ICT/IT	zasiew, start, ekspansja	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	ul. Ludwinowska 7/9 30-331 Kraków
Skyline Venture (2010 r.)	40 mln zł/ 1,5 mln EUR	brak preferencji branżowych	start, ekspansja	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	al. Komisji Edukacji Narodowej 18 lok. 3b 02-797 Warszawa

1	2	3	4	5	6
Inovo Venture Fund (2011 r.)	30 mln zł/ 1,5 mln EUR	ochrona środowiska, usługi dla sektora związanego z energetyką odnawialną, sektor medyczny: firmy usługowe oraz producenci sprzętu, IT, spółki z różnych branż o atrakcyjnej wycenie, tzw. okazje rynkowe	zasiew, start, ekspansja	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	ul. Twarda 44/24 00-831 Warszawa
Internet Ventures (2010 r.)	100 mln zł/ 1,5 mln EUR	projekty z obszaru: e-commerce i m-commerce (B2C), portali internetowych i serwisów Web 2.0 (społecznościowych), aplikacji i technologii mobilnych/bezprzewodowych oraz internetowych, rozwiązań dla telekomunikacji i mediów elektronicznych, treści cyfrowych, serwisów gier i rozrywki on-line, e-payment i m-payment, e-advertising i m-advertising oraz cloud computing	start, ekspansja	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	ul. Emilii Plater 53 XXI p. 00-113 Warszawa pl. Na Groblach 21 31-101 Kraków
Zernike–Meta Ventures (2012 r.)	80 mln zł/ 1,5 mln EUR	brak specjalizacji branżowej	zasiew, start, ekspansja	Szwajcarsko-Polski Program Współpracy	ul. Mińska 25 bud. 44 03-808 Warszawa
Bastion Venture Fund (2012 r.)	50 mln zł/ 1,5 mln EUR	brak specjalizacji branżowej	start, ekspansja	Szwajcarsko-Polski Program Współpracy	ul. Mokotowska 1 00-640 Warszawa
Experior Venture Fund (2012 r.)	80 mln zł/ 1,5 mln EUR	brak specjalizacji branżowej	ekspansja	Szwajcarsko-Polski Program Współpracy	ul. Narbuta 83 m A6 02-524 Warszawa
Nomad Fund (2011 r.)	40 mln zł/ 1,5 mln EUR	brak specjalizacji branżowej, ale ze szczególnym uwzględnieniem branż technologii informatycznych, mobilnych i ochrony środowiska oraz branży motoryzacyjnej	start, ekspansja	Szwajcarsko-Polski Program Współpracy	ul. Radzikowskiego 47B 31-315 Kraków
Speed Up Innovation (2012 r.)	29 mln zł/ 1,5 mln EUR	technologie informatyczne i telekomunikacyjne, nowatorskie rozwiązania w obszarze marketingu i sprzedaży, energii odnawialnej oraz rozwiązania energooszczędne, innowacyjne rozwiązania w budownictwie, automatyka i innowacyjny przemysł elektromaszynowy, medycyna, ochrona zdrowia i profilaktyka medyczna oraz spółki z różnych branż o atrakcyjnej wycenie, tzw. okazje rynkowe	zasiew, start, ekspansja	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	pl. Wiosny Ludów 2 61-831 Poznań
Avanu Venture Capital Management (2011 r.)	50 mln zł/ 1,5 mln EUR	ochrona środowiska, infrastruktura, ochrona zdrowia, zaawansowane technologie IT, biotechnologia, spółki z różnych branż o atrakcyjnej wycenie tzw. okazje rynkowe	zasiew, start, ekspansja	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	ul. Porcelanowa 19 40-246 Katowice
Opera Venture Capital (2010 r.)	70 mln zł/ 1,5 mln EUR	ICT/IT, biotechnologia, technologie chemiczne	zasiew, start, ekspansja	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	Rondo ONZ 1 00-124 Warszawa

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Krajowy Fundusz Kapitałowy, Fundusze, <http://www.kfk.org.pl> (7.03.2013).

Funduszu Kapitałowego sięga prawie miliarda złotych⁹. Z jego wsparciem udało się uruchomić działalność 16 funduszy wysokiego ryzyka (tab. 3), ale większość z nich powstała dopiero w latach 2010-2012. Przez blisko 5 lat od wejścia w życie Ustawy o Krajowym Funduszu Kapitałowym na liście partnerów KFK widniały jedynie dwa fundusze (BBI Seed Fund, Helix Ventures Partners). Inwestycje tych podmiotów nie mogły być imponujące, gdyż dysponowały one kapitałem w wysokości 100 mln złotych. Sytuacja ta nieznacznie poprawiła się wraz z podpisaniem kolejnych umów o wsparcie finansowe. Wzbogacenie rynku o 14 funduszy kapitałowych w latach 2010-2012 przełożyło się na podwyższenie budżetu tych inwestorów do 943 mln zł¹⁰. Osiągnięta kapitalizacja świadczy o nieznacznej skali działalności KFK, a jej poziom nie jest wyłącznie pochodną ograniczonych środków funduszy funduszy. Jego zasoby nie zostały wykorzystane nawet w połowie, gdyż „wysokość wsparcia finansowego, [...], udzielonego przez Krajowy Fundusz Kapitałowy nie może być wyższa od łącznej kwoty wpłat do funduszu kapitałowego zrealizowanych przez podmioty dokonujące inwestycji w takim funduszu”¹¹, co wskazuje na nie większe zaangażowanie KFK w VC niż 0,5 mld zł. Udział ten w blisko podwojonej kwocie może zasilić innowacyjnych przedsiębiorców, ale z zachowaniem limitów inwestycyjnych określonych Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 15 czerwca 2007 r. w sprawie wsparcia finansowego udzielanego przez Krajowy Fundusz Kapitałowy (DzU 2007, nr 115, poz. 796). Ich maksymalną wysokość (1,5 mln euro) zadeklarowały powstałe fundusze wysokiego ryzyka, które wyrażają zainteresowanie finansowaniem nowych lub istotnie ulepszonych rozwiązań firm o dość zróżnicowanym profilu działalności (tab. 3), lecz na ogół z branż o intensywnej innowacyjności. Zdolność do tworzenia i wdrażania lub absorbowania innowacji może być wspierana na każdym etapie rozwoju przedsiębiorstwa (zasiew, start, rozwój, ekspansja), ale nie przez wszystkie FK. Tylko 8 spośród nich akceptuje ryzyko udziałowego wsparcia przedsięwzięć w fazie zasiewu z zastrzeżeniem, że nie są to jedyne podmioty z pola ich zainteresowań inwestycyjnych. Znacznie szersze gremium funduszy kapitałowych oferuje finansowanie startu i ekspansji przedsiębiorstw¹². Warto również zauważyć, że środki przeznaczone na te cele ze strony KFK w znakomitej części pochodzą z budżetu UE i zostały pozyskane na „Wspieranie funduszy kapitału podwyższonego ryzyka” w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (oś priorytetowa 3 „Kapitał dla innowacji”). Potencjalnie mogą one trafić do każdego regionu, choć większość funduszy kapitałowych ma swoją siedzibę w Warszawie.

⁹ 55,0 mln zł z budżetu państwa (2007 r.), 180 mln EURO z budżetu UE (2009) i 53 mln CHF ze Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (2010); zob. *KFK – historia*, <http://www.kfk.org.pl> (7.03.2013).

¹⁰ Łączna kapitalizacja wszystkich funduszy, partnerów KFK (zob. tab. 3).

¹¹ Ustawa z dnia 4 marca 2005 r. o Krajowym Funduszu Kapitałowym, art. 11 ust. 2

¹² W deklaracjach finansowania różnych etapów rozwoju przedsiębiorstw operuje się fazami zasiewu, startu i ekspansji z pominięciem szczebla rozwoju, zob. KFK, *Fundusze*, <http://www.kfk.org.pl> (7.03.2013).

4. Inwestycje funduszy kapitałowych

Mapa inwestycji FK obejmuje osiem województw (dolnośląskie, kujawsko-pomorskie, łódzkie, małopolskie, mazowieckie, pomorskie, śląskie, wielkopolskie), ale wśród 36 wspartych podmiotów aż 20 przedsiębiorstw ma siedzibę w regionach mazowieckim lub małopolskim (tab. 3). W takiej dysproporcji przestrzenne wpisują się niemal ujednolicone branżowo pakiety finansowanych firm przez poszczególne fundusze. Na ogół są to reprezentanci technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT, Information and Communication Technologies) i technologii informacyjnych (IT, Information Technology).

Tabela 4. Inwestycje funduszy wspieranych kapitałowo przez KFK

Fundusz kapitałowy	Finansowana udziałowo firma – branża	Wejście/ Wyjście	Siedziba firmy region/miasto
1	2	3	4
Assets Management Black Lion	4 Sync Solutions – ICT/IT	2010/w portfelu	mazowiecki, Warszawa
	Eko Recycling – technologie materiałowe	2011/w portfelu	małopolski, Olkusz
	Wyspa Skarbów – ICT/IT	2011/w portfelu	mazowiecki, Warszawa
	BIRDCORE – ICT/IT	2012/w portfelu	mazowiecki, Warszawa
BBI Seed Fund	Solution4Office – ICT/IT	2010/w portfelu	wielkopolski, Poznań
	Simplum – inne	2012/w portfelu	śląski, Gliwice
	OrigamiSystem – ICT/IT	2010/w portfelu	małopolski, Kraków
	Listonic – ICT/IT	2008/w portfelu	łódzki, Łódź
	Turigo – ICT/IT	2010/w portfelu	dolnośląski, Wrocław
	Billbank – ICT/IT	2008/w portfelu	pomorski, Gdynia
	Telemedycyna Polska – ochrona zdrowia	2010/w portfelu	śląski, Katowice
Giza Polish Ventures	Incuvo – ICT/IT	2012/w portfelu	śląski, Katowice
	Audioteka – ICT/IT	2012/w portfelu	mazowiecki, Warszawa
	NanoVelos – biotechnologie	2012/w portfelu	w rejestracji
	Vivid Games – ICT/IT	2012/w portfelu	kujawsko-pomorski, Bydgoszcz
	Loterity – ICT/IT	2012/w portfelu	mazowiecki, Warszawa
Helix Ventures Partners	Air Ventures Polska – inne	2011/w portfelu	wielkopolski, Poznań
	Time4Mobile – ICT/IT	2012/w portfelu	mazowiecki, Warszawa
	mSejf – ICT/IT	2010/w portfelu	mazowiecki, Warszawa
	Octus Business Partners – ICT/IT	2010/w portfelu	dolnośląski, Wrocław
	Partners Mediasoft Polska – ICT/IT	2010/w portfelu	małopolski, Kraków

Tabela 4, cd.

1	2	3	4
	Frisco – inne	2012/w portfelu	mazowiecki, Warszawa
	Moje-biuro.pl – ICT/IT	2012/w portfelu	pomorski, Gdynia
Innovation Nest	iTraffTechnology – ICT/IT	2012/w portfelu	wielkopolski, Poznań
	Use It Better – ICT/IT	2012/w portfelu	pomorski, Gdańsk
	PressPad – ICT/IT	2012/w portfelu	małopolski, Kraków
	UXPin – ICT/IT	2012/w portfelu	pomorski, Gdynia
Inovo Venture Fund	PV Polska – energetyka odnawialna	2012/w portfelu	mazowiecki, Warszawa
Internet Ventures	Kompan.pl – ICT/IT	2011/w portfelu	mazowiecki, Warszawa
Skyline Venture	House Domowa Opieka – ochrona zdrowia	2010/w portfelu	mazowiecki, Warszawa
	STAL – motoryzacja	2011/w portfelu	mazowiecki, Warszawa
Venture Capital Satus	Duckie Deck Development – ICT/IT	2012/w portfelu	małopolski, Kraków
	Taxi5 – ICT/IT	2012/w portfelu	małopolski, Kraków
	Tequila Games – ICT/IT	2012/w portfelu	dolnośląski, Wrocław
	Interaktywne Platformy Zleceń – ICT/IT	2012/w portfelu	małopolski, Kraków
	Langapp – ICT/IT	2012/w portfelu	małopolski, Kraków

Źródło: opracowanie własne na podstawie: KFK, *Inwestycje*, <http://www.kfk.org.pl> (7.03.2013), Krajowy Rejestr Sądowy, <http://bip.ms.gov.pl/pl/rejestry-i-ewidencje/okrajowy-rejestr-sadowy/> (7.03.2013), oraz informacji pozyskanych z KFK (e-mail z 14.03.2013).

Zaangażowane w nie środki, a także w podmioty innych branż, trudno jest oceniać pod względem efektywności ekonomicznej. Sądy tego typu można formułować w chwili zakończenia określonej inwestycji FK, tj. w dniu „ostatniego zaksięgowania na koncie tego funduszu środków pochodzących ze spłaty, sprzedaży oraz umorzenia wszystkich lub części instrumentów”¹³, takich jak akcje, udziały czy też pożyczki¹⁴, a w tym rozumieniu żaden z finansowanych projektów nie dobiegł jeszcze do końca (tab. 4). Inną płaszczyznę diagnozy formułuje aktywność inwestycyjna wspieranych przez KFK podmiotów. W latach 2006-2012 jego partnerzy (FK) dostrzegli i zaangażowali się w 36 projektów innowacyjnych, w tym aż w 20 w 2012 r. Portfel ten zbudowało 9 funduszy i żaden z nich nie może się poszczycić nawet 10 inwestycjami. Sytuacja ta może się nie poprawić w najbliższym czasie, gdyż FK zobowiązały się do dokonywania inwestycji „w okresie 10 lat od dnia podpisania

¹³ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 czerwca 2007 r. w sprawie wsparcia finansowego udzielanego przez Krajowy Fundusz Kapitałowy, DzU 2007, nr 115, poz. 796.

¹⁴ Tamże, §2, ust. 1, pkt 1.

umowy o udzielenie wsparcia finansowego, przy czym okres ten może być wydłużony o 2 lata, jeżeli przemawiają za tym względy ekonomiczne, w tym w szczególności związane z zapewnieniem możliwości zyskowego zakończenia inwestycji”¹⁵. Niski stopień aktywności inwestycyjnej wspartych funduszy dokumentuje także ich zaangażowanie finansowe w przedsiębiorstwa w relacji do posiadanych zasobów (kapitalizacji). Zakładając nawet pełne wykorzystanie limitu wobec wspomaganych przedsiębiorstw (36 razy 1,5 mln euro przy kursie 4,15 zł za 1 euro), uruchomiono 23,8% dyspozycyjnych kapitałów.

5. Zakończenie

Występujące i w pewnym sensie utrwalone ekonomiczne bariery działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, w tym zwłaszcza związane z brakiem środków finansowych ze źródeł zewnętrznych, odsłaniają bierność lub nieskuteczność przedsiębiorstw i/lub podmiotów polityki innowacyjnej wobec tych przeszkód. W przykład takich niepowodzeń wpisuje się również ustawowa koncepcja Krajowego Funduszu Kapitałowego. KFK i jego partnerzy w marginalnym stopniu partycypują w finansowaniu regionalnych procesów innowacyjnych, a sam fundusz funduszy (KFK) raczej nie przyciąga nadmiernych kapitałów pomocowych (bezwrotnych środków z budżetu państwa, UE oraz innych źródeł zagranicznych) i z pewnością jest daleki od ich stosownego zagospodarowania (skala realizowanych inwestycji z udziałem funduszy kapitałowych).

Literatura

- Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2004-2006*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2008.
- Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2008-2010*, Główny Urząd Statystyczny – Urząd Statystyczny w Szczecinie, Warszawa 2012.
- Głodek P., *Luka finansowa*, [w:] *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, red. K. Matusiak, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2008.
- Krajowy Fundusz Kapitałowy*, <http://www.kfk.org.pl>.
- Krajowy Rejestr Sądowy, <http://bip.ms.gov.pl/pl/rejestry-i-ewidencje/okrajowy-rejestr-sadowy/>.
- Oslo Manual: Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, 3rd Edition*, OECD/European Communities 2005.
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 czerwca 2007 r. w sprawie wsparcia finansowego udzielanego przez Krajowy Fundusz Kapitałowy, DzU 2007, nr 115, poz. 796.
- Sprawozdania o innowacjach w przemyśle [PNT-02] za lata 2004-2006.
- Sprawozdania o innowacjach w przemyśle [PNT-02] za lata 2008-2010.
- Sprawozdanie o innowacjach w sektorze usług [PNT-02u] za lata 2004-2006.
- Sprawozdanie o innowacjach w sektorze usług [PNT-02u] za lata 2008-2010.
- Ustawa z dnia 4 marca 2005 r. o Krajowym Funduszu Kapitałowym, DzU 2005, nr 57, poz. 491 (tekst ujedn.).

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 czerwca 2007..., § 2, ust. 1, pkt 3.

ECONOMIC BARRIERS TO INNOVATION ACTIVITY OF ENTERPRISES IN THE REGIONS OF POLAND VS. POLISH NATIONAL CAPITAL FUND

Summary: The data collected on the basis of reports on innovation of industrial enterprises (PNT-02) and service providers (PNT-02u) indicate that economic factors (cost factors) form a significant barrier to the implementation of new or significantly improved solutions for many companies, regardless of their business premises (a region of Poland). The existing financial gap should be filled by, among others, the National Capital Fund (KFK in Polish) and its partners (equity funds, FK in Polish). However, these entities marginally participate in the financing of innovative businesses processes, because the KFK does not attract enough support schemes (non-repayable funds from the state budget, the EU and other foreign sources) and is certainly far from their appropriate management (the scale of its direct and indirect investments with the participation of the FK).

Keywords: innovative activities, barriers, venture capital.